

Nr 707

Av herr **Jacobsson, Gösta**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 178, med förslag till lag om ändring i kommunal-skattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

(Lika lydande med motion nr 851 i Andra kammaren)

Den lagstiftning som förslås i Kungl. Maj:ts proposition nr 177 avser bl. a. att giva pensionsberättigade anställda en förbättrad säkerhet för utgående och, i fråga om pensioner som ej börjat utgå, utfästa pensioner. Detta åstadkommes bland annat genom att utgift från pensionsstiftelse för pensionsändamål ej får ske med större belopp än att stiftelsen därefter har kvar medel tillräckliga att täcka pensionsreserven. Denna är kapitalvärdet av dels samtliga utgående pensioner och dels utfästa pensioner, till den del de enligt utfästelsen intjänats vid tillfället för beräkningen. Pensionsreserven är för pensioner åt aktiv personal ständigt växande.

Det förefaller naturligt, att man vid en samtidig civilrättslig och skatterättslig lagstiftning söker ett gemensamt mål. Den pensionsrätt som man avser att skydda borde till följd därav vara densamma. Så är dock icke helt och hållet fallet. I Kungl. Maj:ts proposition nr 178 föreslås en högsta gräns för avdragsgill avsättning till pensionsstiftelse, som i flera avseenden avviker från den civilrättsliga pensionsreserven. Detta får den praktiska konsekvensen i de fall då pensionsstiftelsens kapital icke kan hållas lika stort som pensionsreserven på grund av att avdragsrätt icke föreligger för avsättningar, att säkerheten minskas icke blott för dem vilkas pensionsanspråk ej ger avsättningsrätt, utan även för alla andra pensionsberättigade. En sådan konsekvens av lagstiftningen kan ej vara önskvärd.

Företag som anslutit sig till PRI-systemet har skyldighet att hålla PRI-stiftelsens tillgångar lika stora som pensionsreserven. PRI-stiftelsen kan tillföras kapital antingen genom avsättning från företaget eller genom överföring från annan pensionsstiftelse. Finns pensionsrätt som bildar civilrättslig pensionsreserv i annan pensionsstiftelse, men som ej får medräknas vid fastställande av skattetaket, uppstår följande situation omedelbart eller längre fram. Avsättning till PRI-stiftelsen kan ej ske med avdragsrätt, då därigenom det för stiftelserna gemensamma skattetaket överskrides. Överföring till PRI-stiftelsen från den äldre stiftelsen förhindras av att denna därefter ej skulle ha fyllt pensionsreserven. Avsättningen till PRI-stiftelsen, som är obligatorisk, måste göras med beskattade medel. Det kan inte vara önskvärt, att en sådan situation uppstår.

Skillnad mellan civilrättslig pensionsreserv enligt proposition nr 177 och skattetaket enligt proposition nr 178 uppkommer i följande fall, nämligen

1) då pension utfästs av stiftelse innan den nya lagen om pensionsstiftelse trätt i kraft

2) då utfästelse om pension utan fribrevsrätt (antastbar pension) lämnats efter 1 januari 1963

3) då en utgående pension icke motsvaras av en utfästelse

4) då den som "genom eget eller anhörigs innehav av aktier eller andelar har ett avgörande inflytande i bolaget eller föreningen" erhållit utfästelse om pension.

Beträffande de olika punkterna må följande framhållas:

1) Genom uppgörelserna på arbetsmarknaden har arbetsgivaren övertagit ansvaret för alla utfästelser om pension som utgår i det nya pensions-systemet, även i det fall att de tidigare lämnades av pensionsstiftelse. Återstående utfästelser om pension som lämnats av stiftelse avser i huvudsak personal som av åldersskäl icke omfattas av pensionsystemet. Det kan icke vara önskvärt, att lagstiftningen försämrar möjligheterna för dessa äldre personer att få pension enligt de utfästelser de erhållit.

2) Pensionsuppgörelserna ger vid förtidsavgång rätt till ett försäkrings-tekniskt riktigt beräknat fribrev från den ålder från vilken pensionen vid fortsatt tjänst skulle ha utgått. Pensionsuppgörelserna ger ett gott skydd i detta hänseende för dem som intjänar fulla pensionsförmåner enligt bestämmelserna i dessa uppgörelser. Det kommer emellertid alltid att finnas pensionsbehov som icke tillgodoses inom normala pensionsregler. Kvinnor som under barnens uppväxttid varit borta från förvärvsarbetet får t. ex. låg ålderspension. Den generation som icke hinner omfattas av det nya pensions-systemet i 30 år får ej fulla pensionsförmåner. Om en arbetsgivare önskar förstärka pensionen i sådana fall genom villkorade utfästelser, bör detta understöddas av lagstiftningen, ej tvärtom.

3) Beträffande pensioner som utbetalas utan utfästelse hade det enligt min mening icke funnits någon anledning att frånga det förslag som utredningen framlagt. De av flera remissinstanser påtalade tolkningssvårigheterna försvinner icke genom att man inför olika civilrättsliga och skatterättsliga pensionsreserver. Tolkning måste i vilket fall som helst ske hos den myndighet som utövar tillsyn över stiftelser.

4) Vad slutligen gäller frågan om avdragsrätt för pension åt huvudaktieägaren, utgår jag ifrån att såsom i propositionen angives utredningen i sitt fortsatta arbete undersöker, om avsättning för denne personligen kan medgivas utan risk för att reglerna missbrukas. Jag vill dock föreslå, att avdragsrätt redan nu lämnas för avsättning som avser utfästelser där den till vilken utfästelsen riktar sig icke äger mera än hälften av aktierna.

För att belysa bakgrunden till mitt förslag må följande exempel nämnas.

Aktierna i ett familjebolag har vid stiftarens frånfälle skiftats i lika poster mellan tre barn. Av barnen är ett aktivt verksamt som företagsledare, under det att de övriga ej tar del i verksamheten. En pensionsutfästelse gentemot företagsledaren är för denne lika viktig som för annan anställd. Det finns ingen anledning att bedöma utfästelsen annat än som i första hand en fråga om pensionering.

Även för det fall att en person innehar majoriteten av aktierna synes en uppmjukning av de nuvarande restriktionerna vara motiverad. Inte minst gäller detta med tanke på möjligheterna att trygga efterlevandeskydd genom utfästelse om familjepension och avsättningen härtill. Av andra skäl för en uppmjukning må nämnas, att huvudaktieägaren kan förlora sin majoritet av aktierna, om hans äktenskap upplöses genom hustruns frånfälle eller vid skilsmässa. Trots att det med tanke på sådana situationer vore önskvärt att ändringarna gjordes mera omfattande, vill jag dock i avvaktan på den fortsatta utredningen inskränka mig till att förorda att i bestämmelserna om avdragsrätt för fåmansbolag orden "eget eller anhörigs innehav av" ersättes med "eget innehav av".

Med hänsyn till vad ovan anförts får jag föreslå,

att kommunalskattelagen ges en sådan utformning, att dels i punkt 2 av anvisningarna till 29 § moment a femte stycket orden "genom eget eller anhörigs innehav av aktier eller andelar" utbytes mot "genom eget innehav av aktier eller andelar", dels ock i övrigt full identitet skapas mellan den civilrättsliga pensionsreserven och skattetaket, samt att utskottet måtte utforma de ändringar i lagtexten som följer härav.

Stockholm den 14 november 1961

Gösta Jacobsson